Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijalausunto

Ulla-Maija Liukko, erikoissuunnittelija
Eduskunnan ympäristövaliokunta 11.4.2024

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Bernin sopimuksen muuttaminen suden osalta E 18/2024

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Suden tilanne Euroopassa; kaksi arviointitapaa

IUCN:n uhanalaisuuskriteerit ja luokitus

- Tehty eri aluetasoilla; Eurooppa, osapopulaatio, valtiot
- Suden uhanalaisuusluokka EU:n jäsenvaltioissa:
  - uhanalainen 10 valtiota
  - silmälläpidettävä 5 valtiota
  - elinvoimainen 1 valtio
- Euroopan maantieteellisellä alueella (ml. Venäjä) susi on elinvoimainen

Luontodirektiivin mukainen suojelutaso 2019

Jäsenmailta suojelutason arvioinnit yhteensä 39 eliömaantieteelliseltä alueelta:

- suojelutaso suotuisa 18 aluetta
- suojelutaso epäsuotuisa 19 aluetta

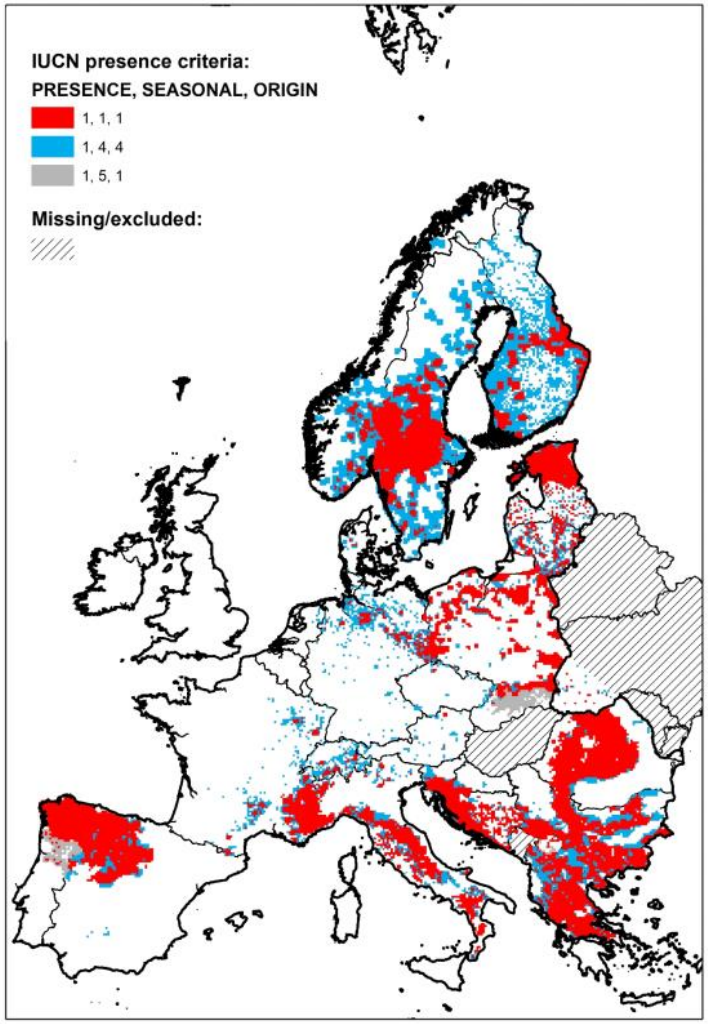

Suden levinneisyys Euroopassa 2012-2016 (Boitani 2018)
Punainen lisääntyvä/ vakiintunut
Sininen satunnainen

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Suden tilanne Suomessa

- Susikannan koko on ollut kasvava vuodesta 2017 alkaen (280-310 yksilöä 2023)
- Suden geneettinen monimuotoisuus on laskenut Suomessa vuosien 1995–2018 aineiston perusteella > Suomeen tulee idästä riittämättömästi uusia, lisääntymisessään onnistuvia yksilöitä, jotta Suomen susikannan geneettisen monimuotoisuuden tila säilyisi tai parantuisi.
- Koska susien liikkumista rajoitetaan Suomen läpi Ruotsin puolelle, sama ongelma on myös Ruotsin ja Norjan populaatioissa.
- Suden uhanalaisuusluokka on Suomessa erittäin uhanalainen
- Suden luontodirektiivin mukainen suojelutaso on sekä Suomen boreaalisella että alpiinisella alueella epäsuotuisalla tasolla

Ehdotus suojelun lieventämisestä Bernin sopimuksessa

Komission ehdotus: suden suojelua lievennettäisiin siirtämällä susi Bernin yleissopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit).

- Euroopan ja Suomen susikantojen tila huomioiden Suomen ympäristökeskus katsoo, että ei ole vielä syytä lieventää suden suojelua Euroopan tasolla eikä ajankohtaista muuttaa sutta Bernin sopimuksen liitteestä II liitteeseen III.

Susi ja muut suurpedot; ennakkovaikuttaminen E 17/2024 vp

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Suurpedot Suomessa

- Susi ja ahma ovat Suomessa uhanalaisuusluokaltaan erittäin uhanalaisia, karhu silmälläpidettävä ja ilves elinvoimainen
- Suojelutason arvioinnissa karhu ja ilves ovat suotuisalla suojelutasolla. Suden suojelutaso on epäsuotuisa koko maassa ja ahman boreaalisella alueella eli suurimmassa osassa Suomea ollen kuitenkin suojelutasoltaan suotuisa alpiinisella alueella
  - suojelutaso arvioidaan samalla tavalla riippumatta siitä missä liitteessä laji on

Luontodirektiivin velvoitteet

- Riippumatta siitä missä luontodirektiivin liitteessä laji on, jäsenmaalla on velvollisuus ylläpitää lajin suotuisaa suojelutasoa tai tehdä toimenpiteitä sen saavuttamiseksi (luontodirektiivin artikla 2)
- Ihmisiin tottuneet ja mahdollisesti vaaraksi olevat suurpedot on otettu huomioon ja sisällytetty luontodirektiivin artiklan 16c poikkeuksiin (yleinen turvallisuus) liitteen IV lajeille siinä tapauksessa, että ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Kannanhoidollinen metsästys ei ole näissä tilanteissa välttämätöntä.
- Sosiaalisen kestokyky > Luontodirektiivi antaa tähän nykyisinkin mahdollisuuden eli luontodirektiivin artiklan 16 poikkeamismahdollisuudet (luontodirektiivin artiklan 2 viittaa tähän; tämän direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet) niissä tilanteissa, joissa sosiaalinen kestokyky näin perustellusti edellyttää.

Suurpedon ja ihmisen kohtaaminen

Hallitusohjelman mukaan sellaisten lajien metsästys tulee mahdollistaa, joista on haittaa luonnolle ja ihmiselle.

Suurpedot saalistavat sekä kilpailevat muiden lajien kanssa ja niillä on sitä kautta oma paikkansa ja merkityksensä ekosysteemeissä, mutta niiden aiheuttamaa haittaa luonnolle on hankala nähdä. Sen sijaan suurpetojen ja ihmisten kohtaaminen voi aiheuttaa taloudellisia haittoja ja rasittaa sosiaalista kestokykyä.

Perusmuistiosta ei tule esille taloudellisten vaikutusten osalta eikä muutenkaan, onko Suomi panostanut riittävästi ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin. Toisaalta karhujen osalta vahingot ovatkin perusmuistion mukaan kohtuullisen vähäisiä. Asiakirjat eivät täsmennä vahinkoasiaa ahman ja ilveksen osalta ja jääkin niiden osalta epäselväksi, miksi Suomi haluaisi niiden suojelutasoa muuttaa.

Ehdotus luontodirektiivin tarkistamisesta suurpetojen suojelun osalta

Edellä esitettyyn viitaten, Suomen ympäristökeskus ei katso liitteiden muuttamista tarpeelliseksi

Perusmuistiosta ei tule esille taloudellisten vaikutusten osalta eikä muutenkaan, onko Suomi panostanut riittävästi ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin.

Karhujen osalta vahingot ovat perusmuistion mukaan kohtuullisen vähäisiä. Asiakirjat eivät täsmennä vahinkoasiaa ahman ja ilveksen osalta ja jääkin niiden osalta epäselväksi, miksi Suomi haluaisi niiden suojelutasoa muuttaa.

Kiitos

www.syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute